

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 8 kr., másodszor 7 kr., harmadszor 6 kr. és minden beíratásért külön 30 kr. o. é. belyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadó-hivatalhoz, dolgozatok és nyilttéri közlések a szerkesztőséghez intézendők.

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY FÉLIVÉN.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyedévre 1 frt 30 kr.

Félévre 2 „ 50 „

Nyilt levél a szerkesztőhöz.

Ön becses lapja legközebbi száma egy felszólamlást közöl legidősb gróf Teleky Domokosnak a marosszéki felsőkerületben való fölléptetése tárgyában.

Azt hiszszük, sokak meggyőződését fejezzük ki, midőn az ott fölvetett kérdésekre válaszul adjuk, hogy

a) A nemes grófnak a felsőkerületben való fölléptetése a párt érdekében történt.

b) E fölléptetéshez maga a nemes gróf is beleegyezését adta.

c) A fölléptetés épen nem kísérlet, sőt inkább a siker biztos tudatával történt.

E sorok közreadására kérve a t. szerkesztő urat, vagyunk stb.

Többen a Deák-pártból.

Nyilt válasz

ezen lap 8. számában „egy alsó kerületi“ név alatt a szerkesztőhöz intézte nyilt levélre.

Úgy hiszem, a tisztelt szerkesztő úr nem veszi rossz neven, hogy lapja 8-ik számában közvetlen hozzá, de közvetőleg a Deák párti értekezlethez intézett nyiltlevélre, s az abban felvetett kérdésekre, válasszal s illetőleg felvilágosítással szolgáljak.

De mielőtt ezt tenném, legyen szabad egy rövid visszapihlantást tenni az 1866-ik évi követválasztásokra.

Emlékezzünk mindnyáján, hogy azon időben nem elvek, hanem személyek körül alakultak a pártok; akkor székünk minden választója, egy és ugyanazon nézetben volt, képviselőt, megpróbált hazafit akart választani, ki a pesti hongyülésen közreműködék a 18 évi szenvedések és elnyomatás megszüntetéséhez, az alkotmányos kormányforma visszanyeréséhez, képviselőt, ki segítségére legyen a hongyülésnek, hogy azon viszony, mely köztünk és felséges uralkodó házunk és annak többi tartományai között 300 év óta tisztázatlanul állott fenn, s annyi és oly sokszori megpróbáltatásnak tette ki hazánkat — végre-valahára tisztába hozassék; hogy tudjuk mi — tudhassa az uralkodó és tudhassák a többi tartományok tisztán és félremagyarázhatatlanul, mi a mi jogunk és kötelességünk, mik a felségi jogok és kötelezettségek, és mik a többi tartományok jogai és kötelezettségei velünk szemben és irányunkban.

Képviselőink megfeleltek várakozásunknak.

Ma koronás királyunk ül a szent István dicső trónján, bizalommal szól mindég hozzánk s méltán bizalmat és ragaszkodást vár tőlünk is.

Választott Képviselőink hozzák a törvényeket. Iskola Alapítvány - Kolozsvári Könyvtár - Marosvásárhelyi Könyvtár

Végrehajtói azoknak a felelős magyar kormányon lévő azon honfiaink, kiket a mult zordon időben, mint fáklyavivőket követünk, s kiknek bölcs és tapintatos vezérlete alatt elérők az ígért földjét, s kiknek multja kezeskedik jövőnk biztosításáról.

Bevégzett tény létünk feltétele — a két hon egyesülése.

Megvan a kibékülés a velünk társviszonyban álló Horvátországgal.

Ismeri már ma az egész világ Magyarországot, mert ő Felsége az osztrák-magyar birodalom uralkodójának nevezi magát, míg hajdanában vajmi keveset tudának mi rólunk a külföldön.

Vasútaink épülnek, s mig eddig véres verejtékkel beszerzett adónk nagyobb része Bécsbe küldetett a többi tartományok anyagi előhaladását eszközölő vasutak létesítésére, ma már külföldről sereglének a tőkepénz feltett rendelkezők hazánkba, a mi érdekünk előmozdítására irányzott vasutak elkészítése végett.

S vannak végre törvényeink, melyek kevesebb és nagyobb mértékben már közvetlen is éreztetik velünk, hogy jobban és sokkal jobban vagyunk, mint voltunk.

Képviselőink tehát megfeleltek várakozásunknak, nagyobb része azon reményeknek — óhajtasoknak — melyekkel keblünkben a választási urnához közeledünk, már teljesültek s részint teljesülő félben vannak; s volt képviselőink mindég és határozottan azon párthoz tartoztak, mely ezek létrehozását leginkább elősegítette.

Ma újból a képviselőválasztások előtt állunk, de ma már nem személyek, hanem elvek körül kell csoportosulnunk; már ma nem csak kipróbált és elég képességgel és jóakarattal bíró hazafira van szükségünk, hanem ezen tulajdonok mellett olyanra is, kinek politikai meggyőződése a miénkkel összhangzó; ki — úgy, mint mi — a mult országgyűlés által elfogadott és ő Felsége által szentesített törvények alapján hiszi és reméli hazánk felvirágzását s hazánk bölcs és önzetlen fia Deák Ferencz által kijelölt úton haladva — nem rombol, nem nyargal, hanem megfontolva biztos léptekkel segít összehordani anyagait az alkotmány nagy és állandó épületének.

S ilyen körülmények közt, ha a nyiltlevél írója azon kérdést tette volna: miért nem maradunk meg volt képviselőink mellett, kiknek eljárásával teljesen meg vagyunk elégedve? nem csodálkoznám rajta; de midőn azt kérde, hogy „melyek azon pontok, a mik a pártot avagy Teleky Domokos grófot arrairaidíták, hogy a kerületcsere megtétessék? s épen T. D. személye-e az, melylyel kísérleteket kell tenni?“ — ezen valójában, ha az előzményekkel a levél írója ismeretes, melyek pedig, úgy hiszem, Maroszszeren mindenki

előtt tudva vannak — igen bámulok s röviden a következőket kívánom emlékezetébe hozni:

1866-ban gróf T. D. mind az alsó-, mind a felső-kerületben fel volt léptetve követjelöltnek.

Sem akkor sem most, nem ő maga lépett fel, hanem a közvélemény léptette fel.

Akkor is, most is mind a két kerület választói határozottan ragaszkodtak nevéhez.

S ugyanazon emberek, kik a felsők erületben Tolnai Gáborra szavaztak, az alsó-kerületben T. D. megválasztását segítették elő.

Jelenleg is, mint 1866-ban, örömmel választja meg akár a felső-, akár az alsó kerület T. D. grófot; de miután a mult alkalommal ezt az alsókerület tevé, illő, hogy most alkalom adódjék a felsőkerületnek, megválaszthatására.

Miután pedig volt felsőkerületi képviselő Tolnai Gábor az érintett Deák-párti értekezleten hazafias odaadással és egész készséggel nem csak lemondott a felsőkerületi követjelöltségről a T. D. gróf részére, hanem ígéretet is tett, hogy mellette és megválasztatása érdekében mindent elkövet: biztos lehet a nyiltlevél írója, hogy a kísértéltetelnek szüksége nem állott elő, s ezen általános tisztelt név, nem kísértéltetél, hanem bizonyos megválasztás előtt áll.

Vége, engedje meg, hogy ezen kérdésre: „méltatlannak mutattá-e az alsókerület magát arra, hogy T. D. által képviseltessék?“ — melynek értelmét kivenni képes nem vagyok — a felelettel ezúttal adós maradhassak.

Egy felsőkerületi,

ki a Deák-párti értekezleten is jelen volt.

Adatok Maroszszer közlekedési ügyeihez.

II. Új vonalak.

5. A nyárádtő-akosfalvi vonal, mely 8087 folyó öl hosszúságban, a m.-vásárhely-kolozsvári, a m.-vásárhely-segesvár-szebeni államutakat a Nyárad termékeny völgyén át köti össze egymással, nem kevesebb, mint nyolcz népes termelő helységet érintve. — E vonal az idén nyittatott meg, földmunkája a Lőrincz- és Lukafalva közötti 700 ölet tevő rész kivételével, bevégeztett s az egész hosszúságnak körülbelöl egyharmada megkavicsoltatott.

6. A marosvásárhely-királyfalvi útnak a széket érdeklő része körülbelöl 6000 folyó öl. Ennek felén a földmunka bevégezve, megkavicsolva.

7. A szabad-esávási útkiigazítás 2000 ölen a földmunkának egyharmada bevégezve, egyhatoda megkavicsolva.

III. Legújabb mellék közlekedési vonalak:

1. Mező-Bánd és M.-Kapus között 4000 öl.
2. Torbószló és Kibéd között 5000 öl.

3. Makkfalva és Szolokma között 4000 öl a marosvásárhelyi-székelyudvarhelyi útnak lehető rövidítésére, igen szép és fáradságos munkájú útrész.

És végre:

4. A nyomáti hegyi út, körülbelül 500 folyó öltre terjedő jelentékeny útlezállítás.

A megnevezett összes útmunkák megtételére rendelkezés alatt állott 60 ezer gyalog és 30 ezer igás napszám. A gyalog napszámokból igen kevés hátralék maradt, míg az összes igás erő 12 ezer prismát hordott és anyag-szert a következő

IV. Építkezési munkákhoz:

1. Szovátnál, egy a Küküllőn épült esinos, 16 öl hosszúságú fahidhoz, mely a két partvéd kivételével — egészen a múlt évben épült, — és

2. Anyádszentimrei boltíves kőhidhoz, mely a beomlott régebbi hid helyére, ingoványos talajon cölöpalapzattal készült.

És minde munkálatok végrehajtottak egyetlen fizetéses útbiztos nélkül! Méltó elismeréssel kell tehát adoznunk a fennevezett alkirálybíró-, a székelnök- és az illető dűllőbiztosokon kívül, azon önkényt vállalkozott, fizetéstelen útbiztosoknak is, kik kötelességeiket anyai önzetlen buzgalommal teljesíték.

Végül: közlőnek nagy öröme szolgálna, ha vázlatos adatai más törvényhatóságok tudósítóit is hasonló kimutatások közzétételére buzdítaná.

R. T.

VIDÉK.

A háromszéki öreg honvédnek.

Marosvásár, jan. végén.

Bátya, bátya! álljon meg ked egy szóra! Ked ugy nekiindult a „M. P.“ 10. számában a minisztériumnak, volt és leendő országgyűlésnek, mintha csak a szebeni sánczokba ugrott volna ked bele amugy egy szál lánásával, mint honvédhez illik. Persze hogy ked akkor nem is gondolt arra, miként kell abból ki is jöni; ked

csak az öreg „apo“ „ne féli székeli“ szavait hallotta.

Nó olyankor magam sem kérdeném, hol kell majd kijöni a sánczból, de mikor az ember cikkirásra adja fejét, arra is kell ám gondolni: hogyan gázolunk abból ki?

Hát miféle össze-visszaszedett beszédek ezek: „gyászos emlékü években“ — akkor hát ezek a mostaniak nem gyászok! „A jobboldali többség tán szolgálatuk jutalmául nyugdíj szavazott“ — nó hát, nem mi voltunk-e, kik azt mondtuk: szívesen adnák úti költséget egész Csaszlaui, csak menne el a nyakunkról.

Ked nem tudja, melyik oldala fáj!

Sokat mernék rá tenni, hogy mikor a minisztérium kinevezésének híre megjött, ked volt az első közt, kik öszintén kiálták: „éljen!“

Nó, de telt az idő s nem telt be mindenki kívánsága, s most már így beszélünk: „a szegény sokat szenvedett honvédek, kiknek vitéz fegyverük győzelmei után oly kényelmes most a miniszteri bársony-támlás szék, még csak erkölcsi elismerésben sem részesülnek.“

Hogy mily kényelmes lehet azon „bársony-támlás szék,“ melyben ő excellenciájokat még egy iczi-piczi viszketege is boszanthatja, nem tudom, mert nem ültem benne; de ha ezt nem tudom, — tudom azt, hogy ő felségeik a koronázási 100,000 darab aranyat a honvédeknek ajándékozták, — azon honvédeknek, kik a ked idejében épen ő felségeik trónját kívánták ledönteni, s tudom azt, hogy egész nemzét szaporitá, a nélkül, hogy jobb vagy baloldalát tapogatta volna, ez összeget ezerekkel; — ha ez sem „erkölcsi elismerés,“ akkor aztán semmit sem tudok.

Hanem a köpenyül felvett „erkölcsi elismerés“ itt nagyobb baj van. Hiszen még azon sorból sem gázoltunk ki s már arról van szó, hogy mindenik honvéd miért nem kapott ezt meg azt, így meg úgy! Itt aztán kezdődik a ked beszédjének veleje. Formaliter kinevezéseket tesz; ezt meg kell tenni ennek, azt annak stb.

Bizony bátya, én örvidenék legőszintébben, ha minden jó honfi méltó helyét s erkölcsi jutalmát találná; sőt el is várom a ministeriumtól, hogy az olyanokra legyen a főtekintet; de fáj lelkemnek, hogy önnök s még oly sok ugynevezett elvtársának nem csak sorai közt, de épen

A megkínált megköszönve s elfogadva a küldeményt, többnyire hason módon viszonozza; a fiatalság az ifju nőknek élezes és trefás, nem gyakran ingerkedő két értelmű izeneteket is szokott tenni, melyekben a székely leleményesség és finom észjárás nem egy példáját lelhetni fel, s mely folytonos derűtség, nevetkezés, és jó kedvben tartja a társaságot. A székely vendégeskedésekben még feltalálhatók most is azon őshun szokások, melyeket Priscus Retor Atilla udvarának leírásánál oly élénk színekkel ecsetelt; még megvannak a hunoknál szokásos pohártöltők, az ünnepélyes pohárköszöntések, melyeket a felköszöntött fennállva fogad, meg a Priscus leirta compotatiók, kínálgatások, s meg főként a lakadalmok alkalmával szokásos móriók, vagy étel utáni élezeskedések; mert nincsen nép, mely a régi jó szokásokat oly szívósan megtartá, mint a székely nép.

Ezen előleges italozás és csemegézés után felteszik a lakadalmi ebédet, rendesen levest, sóba főttet, és az elmaradhatlan töltött káposztát, midőn pedig az étkezés lejárt, a nők előveszik sültjeiket, rendesen az emblemikus töltött csirkét, mert itt a Nyikó mellett az a szokás van, hogy az odahívottak feleségei hazunnan hoznak sültet, miből aztán újból elkezdődik a kínálgatás.

Az asztalozás végeztével szokásban van, hogy egy magát a megnevezett ösmérhetőség beburkolt egyén, kezében egy nagy fakalánt tartva, megjelenik az asztalnál siránkozva. Jaj! Jaj Édes! atyámfiai? a szakácsasszonyunkat nagy szerencsétlenség érte, mikor a levest kevergette, az ráomlott s elégette a feje tetejétől lába talpáig mindenét. Segéljenek uraim, asszonyaim, rajta; mert ha nem, kifogyunk belőle. Az ilyen kéregetésre aztán pénzt vetnek a szakácsné számára a vendégek.

A zenészeknek is így kéregetnek, egy — többnyire az előbbi — magát kendővel beburkolt egyén rémitő siránkozó hangon betartja a vendégek elébe a hegedűt mondván: „No édeseim! elhasadt a muzsikusz hegedűje, nincs mivel megcsináltassa; ha nem segél-

soraiban is mind csak ezt kell olvasni: miért nem adtok nekem egy csepp generalisságot, egy falat osztálytanácsosságot, vagy bár egy darab miniszteri irnokocskaságot stb.

Nó hiszen ekkor megapadna a baloldal!

Lássa ked, ha én, mint ujonez szólnék a veteránhoz eként, ked volna első, ki az „apo“ modorában így szól: „fiamok, nem pénz, csak haza!“ Épen azért saját jobboldali költőtől idézett versének sorával zárom be cik-kemet:

„Ne húzd tovább, oh ne húzd azt a nótát!“

Pap Kálmán.

Külpolitikai szemle.

Maros-Vásárhely, 1869. febr. 1.

†† KELETI ÜGYEK. A tegnapi újságok háborus hírei hatása alatt, már pennánk hegyén volt: „Minden felé harczi nótát fú a szél“ s a maiak ismét megnyugtattak, hogy a holnapiak újból fölverjenek békeálmadozásainkból. Az újságok után itélve, a politikai viszonyok lázas beteghez hasonlítanak; soha se lehet előre meghatározni, ha kezdődő forráság egy kis félrebeszélés vagy az egész organismust veszélyeztető convulsio előjele. Jaj annak, ki a napi hírek után indul el. Ma békével köszöntenek, holnap már a háboru véres zászlóját lobogtatják. Leghelyesebb sem ennek, sem annak nem hinni egészen. „Medium tenuere beati.“ Az bizonyos, hogy valami rőthadt van Európában, de az is igaz szerencsére, hogy míg egyik félén a civilisatio, addig a másikon a barbarismus áll, kevés kivétellel itt is, ott is. Természetesen a civilisatio-nak béke kell, míg a barbarismusnak kevés veszténi valója van háboruban is. Azonban ez az újabb kor történelmén okulva, mely szerint a kisebb műveltség a nagyobb előtt mindig véres fővel tántorgott vissza, kétszer vet számot magával, mielőtt a háboru koczáját eldobná. Elmefuttatásunkat, vagy ha ugy tetszik, pennajátékunkat igazolják az események.

A tegnapi újságok nyugtalanító híreket hoztak a görög fővárosból. Írták: hogy a király

jük, ma biz egyet sem húz többet,“ mire a betartott tányérra adakoznak a zenészeknek.

S miután mindezek megtörténtek, a pap, vagy ha jelen nincsen, egy más egyén megköszöni a gazdának szívesességét, mit az viszonz. Az asztalozást ismét berekeszti egy rövid ima s megkezdődik a vigság

a menyasszonyi tánczozal.

Miután legelőbb is egy tánczot eljártak a felkelés után, a táncz rendezője jelt ad a menyasszonyi táncz kezdetére, mely mindig magyar táncz, ezt a menyasszonynyal minden a lakadalomban jelenlévő férfi köteles eljárni.

A vőfél a menyasszonyt átadja valamelyik férfinak, ki egy kört tánczolva, vissza viszi a vőfél kezére, a muzsikusz előtt álló tányérra pedig tetszése szerinti mennyiségű pénzt tesz. A vőfél a gondnoksága alatti menyasszonyt más tánczosnak adja át, s ez is mint az előtte tánczolt ugyan azt teszi, s így rendre minden ott jelenlévő férfi eljárja a menyasszonyi tánczot; még az öregebbrendű férfiak sem mentek ezen megtiszteltetésért beszámított körtánczról.

Az ekként begyűlt pénznek bizonyos része a zenészeké, kik felfogadásukkor előre kialkusszák, hogy a menyasszony — táncz — pénznek hányad része legyen az övék, a többi pedig a menyasszonynak marad.

A menyasszonyi táncznál a tánczoltatónak szemesen kell tánczosnőjére ügyelni, mert a többi tánczosok mind abba mesterkednek, hogy a menyasszonyt előle valamiképp elszóktethessék, a mi ha megtörténhetik, 2—4 kupa bort kell büntetésül fizetnie, hogy miért nem tudott jobban vigyázni a rábizott menyasszonyra; ez az elszóktetés annyival könnyebben történhetik, s történik is, mert ugyanakkor mások is szoktak más tánczosnőkkel tánczolni s a tömegbe könnyebben rá lehet a menyasszonnyal tánczoló szedni; valaki beszédbe ered vele, ingerkedik, s ha nem figyel jól, a tulról leselkedők elkapják tőle a menyasszonyt, a mely jelenet a lakadalmi gyülekezet vidámságát ugyancsak magasra szokta fokozni. Ilyen a menyasszonyi táncz

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

A Székelyföld leírása.

történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. Ira Orbán Balázs. Első Udvarhelyszék ismertetését tartalmazó kötet.

(Pest, 1868. Ráth Mór bizománya).

A Nyikó-melléki székely lakadalom.

Az itteni vendégség.

Itt van a cizfrán felterített, mézes pálnakával és kalácsal megrakott asztal, melynél az első helyre, mint a nap hősei, a völgegyén ül menyasszonyával, közvetlen melléjük, ha jelen vannak a papot és mestert helyezik, ezek után az élte-sebb és tisztesebb egyéneket.

A letelepedés után a lakadalom gazdája a paphoz fordulva így szól: „Kedves Tisztelendő ur! s atyámfiai közönségesen! N. N. uram ez előtt egy néhány napokkal megszólította volt kegyelmeiteket a maga gyermekeinek tisztességteljes napjára egy kevés életnek és italnak elköltésére, a melynek első zsengejét itten feltéve látják, tessék részesedni belőle, s a miből részesedik, azt az Isten szolgáltassa kinek kinek egész-ségére.“

Erre a pap egy-két szóval felel, s miután rövid asztali imát mond, elkezdődik a lakoma.

A nők előszedik az alkalomra¹⁷⁾ hazunna¹⁷⁾ hozott süteményeiket, kalácsaikat, mézes pálnakájukat s van köszöntgetés, kínálgatás. Mindenki többnyire asztali szomszédjára köszönti poharát, de azután a távolabb ülőkre is el nem mulasztják ezt tenni ily módon: Egy kis üveget megtöltenek italukból, tatejére darab kalácsot, vagy süteményt helyezve, kalácsesal tölt tányérra teszik s az asztal mellett mindig fennállva vigyázó gazdának adják, ki azt a megjelölt egyénhez vivén így szól:

„N. N. uram tisztelte kegyelmedet s ime ennyi jó akarattal kíván kedveskedni kegyel-mednek.“

¹⁷⁾ Hazuról helyett

kormány nagy zavarban van. A tengeri kereskedés, mely a török kikötők bezárása által tönkre van juttatva, minden áron békét kíván, a cselekvési párt, mely mellett van a hadsereg legnagyobb része, engedményekről hallani sem akar. Az utczákon zászlókat hordoznak „háboru” felirattal. Ily körülmények között a miniszterek nem tudják, mire határozzák magukat. A mai lapok mindezekre azt mondják: hogy nem felelnek meg egészen a helyzetnek, a kedélyek nyugodtabbaknak látszanak Athenében.

A török porta békés szellemének új bizonyítványa, Hobart basa visszavonulása a syrai vizekről, ki 20-kán hagyta oda a kikötőt, hogy a Görögországban uralkodó izgatottságot, melyet a hajóhad jelenléte csak élesztett, ezáltal is csillapítsa.

Említettük volt, hogy a francia kék és sárga könyv megjelent. Most, tények hiányában, nem lesz érdektelen ezen a francia kormány diplomatiái okiratgyűjteményéből a romániai dolgokat illetőleg, valamint közölnünk. Nevezett okmányok arról értesítenek, hogy a francia kormány éber figyelemmel kísérté a keleti ügyeket kezdettől fogva. S midőn Poroszország a konferencia kérdését megpendítette, a francia kormány azonnal, melegen ajánlotta az illető hatalmasságok figyelmébe, melyek azt elfogadták.

Obrénovich erőszakos halála fölött mély sajnálatát fejezte ki a császári kormány. A szerencsétlen fejedelmet Milós követte, ki mellé még nagykorú lesz, egy regenség adatott, mely azóta buzgón követi a békés, józan politikát.

A DUNAFEJEDELEMSÉGBEN a korábbi miniszter ferde eljárása folytán komoly aggodalmat keltettek a dolgok. A romániai területen fegyveres csoportok szerveztettek, hogy Bulgáriát felkelésre bírják. E kísérletek meghiúsultak ugyan a nép közönyössége s a török kormány ébersége folytán, a császári kormány azonban egyetérve a többi hatalmasságokkal, a legérelmesebben lépett fel a román kormány ellenében, mire Károly fejedelem is megértette, hogy bizalmát nem vetheti azon kabinetbe, mely oly súlyosan kompromittálja Románia érdekeit.

SPANYOLORSZÁGBAN a választások eredményéről eddigelő annyit tudhatunk, hogy a szabadelvű monarchisták túlnyomó számmal lesznek képviselve az alkotmányozó kortesekben. Közlebebről Madridban erőteljes nyilatkozatok és tüntetések történtek a pápai nunczius és a papság ellen, a burgosi kormányzó megöletése alkalmából, mely egyike a történet legundokabb tetteinek. A dolog ez: Jorilla a közmunkák minisztere elrendelte, hogy a székesegyházak, káptalanok, zárdák birtokában lévő levéltárak, könyvtárak az állam nevében lefoglalandók. E rendelet foganatbavételére a polgári kormányzók bizattak meg. Midőn a burgosi kormányzó e rendelet foganatosítása végett a székesegyházba lépett, hogy a leltárt átvegye: papok által meggyilkoltatott.

KÖZGAZDASÁG.

Virginiában szokásos dohánykezelés és szárítási kísérlet.

(P. H.) A magas kormány egyéb bölcs intézkedései mellett — a dohánytermelést is tanulmányozás tárgyává tenni szükségesnek látván; — utazás és kísérletek hozott nemcsak javaslatba, de tényleges alkalmazásba is.

Minthogy pedig a Virginiában termett dohány — jól égő és zamatos tulajdonságánál fogva leginkább megfelel azon kívánalmaknak, melyek a fogyasztók részéről — különösen a szivarnál követeltetnek; nagyon természetes, hogy mint ilyen — a világkereskedésben legelől foglal helyet s nem megvetendő részét képezi a finansziális jövedékeknek.

Nem lehet tehát csodálni, hogy magyar dohányunk híre s kivélti kelendőse éppoly arányban sülyed, mint a minőben a virginiai s egyéb jobb kezelésben részesült — például a hollandi — dohány értéke emelkedik, és pedig oly érezhetően magyar dohányunk rovására, miként külföldön termelvényünket, már plane surrogatum névvel bélyegzik.

Pedig ezen sülyedés okát egyedül saját hanyagságunk, s dohánytermelésünk körüli ferde

eljárásunkban találjuk fel; éppoly, mint am azok az okszerű természet- s kezelésnek köszönik emelkedésüket.

Igen is korszerű tehát a magas kormány azon intézkedése, melynél fogva alaposan kíván meggyőződni s a természeteket meggyőződten arról: vajon nem lehetne-e nálunk is éppoly használható dohány-leveleket előállítani, mint Amerikában? miáltal jelentékeny előnyök esnének nemcsak egyesek, de az állam részére is.

Több dohánytermesztők szólítottak tehát fel a Virgiában szokásos dohánytermesztés s illetőleg kezelés kísérletének megtételére; s miután én is azok közé tartozom, a kísérletet lehető pontossággal megtenni kötelességemnek tartom, éppoly, mint az eredményt nyilvánosságra hozni el nem mulaszthatom.

Minthogy azonban a felszólítást sokkal később kaptam, semhogy a kísérletet egészen előlről kezdhettém volna meg: tehát azt csak a rászák beültetése után, a Tisza vidékén divatos, ugynevezett nyiri fajdohánnyal tehettem meg.

Azon dohánytőkék tehát, melyek e czélra felhasználandók leendettek, következő kezelésben részesültek. Ugyanis:

A mint a dohánytőkék 10—12 levélre fejlődtek, koronájuk s a többi felesleges levelektől megfosztattak: nemcsak azért, hogy szebb s tökéletesebb leveleket nyerjünk, hanem azért is, hogy ezáltal a dohánylevelek egyidőbeni érése eredményeztessék. Mert míg a szokásos eljárásnál a dohánylevelek érése — tehát leszedése is — 3, sőt 4 időszakban törlénik, a virginiai kezelésnél mindenképp azon kell törekednünk, hogy a dohánylevelek érése egy időre essék.

Az így kezelt s természetesen minden kacs-s mellékhatásoktól tisztán tartott dohánylevelek — kellő érettségüket midőn elérték, nekimentünk a dohánytőkéknek s azt görbe kertészkeszel a földszintől 3—4 ujjnyira közepén átszúrván s függőleges vonalban haladva, végig hasítottuk, mely után a tökélt földszint elvágván, 10—12-tös halmazokba leraktuk.

Meg kell itt említenem, miként ezen műtétel a legegyszerűbben s oly könnyen megy véghez, hogy a dohánylevelek legcsekélyebb megsértésnek lennének is kitéve: miként 5—6 egyén naponta egy 1200 négyesög-öles hold e módoni leszedését igen könnyen elvégezheti.

(Vége köv.)

Kereskedelem.

A magyar kir. ipar-, kereskedelmi és közgazdasági miniszterium 1868. december 19-én 829. eln. sz. a. az érdeklettek figyelmeztetése tekintetéből közhirrre juttatta, hogy a Török- és Görögország közt mindinkább feszültebbé váló viszály következtében, az említett két ország diplomatiái összeköttetésének megszakítása után 14 nap alatt a görög alattvalók Törökország egész területéről ki fognak útasíttatni, s ezen rendszabály által azon kereskedőink érdekei, a kik magukat Törökországban ott letelepedett görög alattvalók által képviseltetik, érzékenyen fognának érintetni.

Ezen értesítés kapcsán f. é. január 15-ről 20. eln. sz. a. a m. kir. keresk. miniszterium azon megnyugtató értesítést bocsátá közzé, hogy a külügyminiszteriumtól nyert értesülés szerint, a török minisztertanács a görögök ellen életbe léptetett kiutasítási szabályokat olyképp módosította, hogy valóságos görög alattvalók Törökországban megmaradhatnak, és ottamán törvény alá helyeztetnek a nélkül, hogy nemzetiségükről le kellene mondaniok. Csak azon előbb török alattvalók, kik utóbb lettek görög alattvalókká, kötelesek vagy előbbi kötelekükbe visszalépni, vagy Törökországot odahagyni.

A kereskedelmi és iparkamarától.

Kolozsvártt, 1869. január 28-án.

A „Magyar Polgár” discretiója.

A „Székely Hírlap” egy névtelen cikkében kimutatta Tisza László számadó beszédének következetlen voltát. Erre a „M. P.” azzal felelt, hogy n. Szász Károlyra, Szász Bélára s a „Pesti Napló” egy névtelen cikkére megjegyzéseket tőn. A „Sz. H.” megjegyezte erre, hogy, ha a „M. P.” discret volna, nem szedne elő élőket és holtakat, mint Bodóné, hanem igyekeznék megegyeztetni a T. L. beszédére mondottakat.

A „M. P.” be is látta eljárása helytelenségét, hanem a helyett, hogy megkövetné s megjavítna magát: folytatja indiscretióját. Most ugyanis aval bizonyítja be T. L. beszédének megdönthetetlen voltát, hogy Szász Bélát és a „Sz. H.”-ot teszi felelőssé a „Székely Közlöny” és volt szerkesztője dolgaiért. Pedig igen jól tudja, hogy

a) A „Sz. K.” utolsó száma ígéretet tőn a hátrányban maradt előfizetők kártalanítására;

b) A „Sz. H.” előfizetési fölhívása ez ígéretet magáéva tette, de csakis méltányossági s nem kötelezettségi szempontból. — és végre

c) A „Sz. H.” be is váltotta ez ígéreteket, a mennyiben első évnegyedében ingyen jár mindazoknak kiket a „Sz. K.” könyvei, mint hátrányban maradtakat, mutat ki. Így p. o. maga a „Magyar Polgár” ugyan ezen czímen olvassa minden héten kétszer a „Sz. Hírlapot” holott a „Sz. Közlönynek” 40 krral maig is adósa.

És a „M. P.” mindezeket tudta, mert olvasta a „Sz. K.” utolsó számát, igen a „Sz. Hírlap” előfizetési fölhívását s folyton kapja a „Sz. Hírlap”-ot, nem mint cserepéldányt, mert magunk előfizettünk a „M. P.”-ra, hanem, mint kárpótást a „Sz. Közlöny” elmaradt számaiért: s mégis elég discret, s bennünket von számadásra a mások dolgaiért.

Már most csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy ezután honnan vesz ilyen érveket T. L. beszédének igazolására?

Szerk.

VEGYES.

* **Városunk választói**, mint mindenfelől halljuk, követjelöltjeikre nézve teljes megállapodásra jutottak, — mi annál megtisztelőbb a jelöltekre nézve, hogy nem nagy zászlós gyűlésezések, nem fényes orációk, hanem a közvélemény hangoztatja nevüket: Fekete Józsefet és Petri Ádámot. Mint a legbiztosabb forrásból értesülünk, ők magok is elvállalják a jelöltséget s így a leendő Déák-párt két derék taggal fog szaporodni.

* **A helyi ref. főiskola népessége** a folyó iskolai év első felében — hivatalos kimutatás szerint a következő volt: jogász volt 73, bölcsész 79, középosztályos 356, elemi osztályos 256 és kezdő 18 s így összesen 782, mi a mult évi népességgel összeszámítva, 118-nyi szaporodást mutat.

* **A cs. k. közös hadügyminiszteriumnak** folyó év január hó 4-én 2. oszt. tavalyi 10938 sz. a. kelt rendelvényével meghosszabbított az idén jelen időszakra felveendő egy éves önkéntesek elfogadására kitűzött zárhatár 1869. márcz. hó 1-ig; minek folytán a kérelmezők által — iskolai bizonyítványok hiányában — leteendő vizsga végetti bizottmány összeállítására innen kitűzött határidő f. hó 26-ról f. év febuári hó 22-re áttétetvén, f. hó 26-án ilyenmü vizsga nem fog tartatni. A vizsga alá hocsátás iránti kérvények február hó 20-ig beküldendők a főhadvezérséghez. Az önkéntességért folyamodók tökéletesen felszerelt felvételi kérvényök legfőlebb 1869. február hó 25-ig benyújtandók az illető hadtest, vagy azon hadseregbeli hatóságnál, melynek jogában áll a felvételi engedményt megadni. A netalán későbbben beérkezendő efféle kérvények az 1868/9-ki korszakra nézve többé tekintetbe nem vethetnek.

* **Nyilvános köszönet.** Azon tisztelt adományozóknak, kik a ny. szeredai népiskola segélyezésére újból hazafi áldozatot hoztak u. m. a tiszántuli egyház kerületből összesen 74 frt, a debreczeni takarékpénztártól 10 frt, a debreczeni gőzmalom társulattól 20 frt, a kisujszállási egyházmegyéből 10 frt, a mezőturi egyháztól 4 frt, a kézdi egyház-megyéből 9 frt 70 kr, a szilágy szolnoki egyházmegyéből 3 frt, hálás köszönetemet nyilvánítván, egyszersmind azon buzgóság előtt, melyet e téren főtisztelendő püspök Nagy Péter ur tanusított, meghajolni hazafi kötelességemnek esmerem. Ny.-Szereda 1869 jan. 21. Bereczki Sándor isk. biz. Elnök.

* **A folyó januárius hó első felében** a marhavész Erdélyben annyira apadt, hogy jelenleg 3 törvényhatóság területén még csak 5 község maradt befertőzve u. m. Kőhalomszékben: Kőhalom mezőváros; Hunyadmegyében: Valisora, Babolna és Furksora községek; és Hátszeg kiválságos mezőváros; — a hol is mindössze 25

darab vészes marha van orvosrendőri felügyelet alatt. Tavalyi július hó elejétől a mostani vész kiütésétől óta 15 törvényhatóság területén 57 vészes községben az 55,655 darabra menő összes marhalétszámból 1254 vészes telken 4264 darab nagy szarvas marha betegedett meg, melyek közül 1669 meggyógyult, 2488 elesett és 80 beteg, 20 gyanús darabbal együtt lebunkóztatott, 25 pedig további állatgyógyrendőri felügyelet alatt maradt. Az eddigi összes marhavesztés a lebunkozottak beszámításával együtt 2588 darabra rug. A vész tovább terjedése meggátolása végett életbeléptetett állatgyógyrendőri intézkedések még tovább is folytattnak és a lehető legnagyobb szigorral tartatnak fenn.

* **A királyi főkörmányszék** a következő hirdetményt adta ki: Tapasztaltatván, hogy a keleti marhavész terjedését elősegítő számtalan módok egyike a szőrös nyers boeskorok hordása és árulása, mely annyi is veszedelmesebb, mivel ezen czikk az örökös községek figyelmét igen könnyen kikerüli, ennél fogva tehát a nyers szőrös boeskorok árulása a főméltóságú földmivelés, ipar s kereskedelmi magyar kir. minisztériumnak mult hó 23-án 21,128 szám alatt kelt rendeleténél fogva bármely állattól származott bőrből is legyenek azok, ezennel országszerte büntetés terhe alatt betiltatik, a közigazgatási hatóságoknak pedig meghagyatik, hogy ezen szabály megtartását szigorúan felügyeljék, s annak áthágóit büntessék.

* **A szállást-adók által az átvonuló katonaságnak az őrmestertől és evel hasonrangu altisztektől lefelé 1869. év január 1-től decz. hó végéig kiszolgáltatandó ebédért egy napra és egy katoná után a katonai javadalomból fizetendő**

terítési összeg az erd. kir. főkörmányszék területére nézve 11 és fél krral állapított meg.

* **A kisdédvó-bál** mult hó 30-án nagy közönség előtt folyt le, közönsége kissé, nagyon is vegyes volt, képviselve volt ott minden rendű és rangu osztálya a helyi polgárságnak. A hadfiak egyenruhát is láttuk a közönség közé vegyülve; mindenki tánczolt, és mindenki mulatott. Jövő számunkban a bál jó sikerének eredményét is közölni fogjuk.

* **Lapunk azon jóakarójának**, ki arra figyelmeztet bennünket, hogy a bőrre-árak közé az erdélyi urbéri papirokat is jegyezzük be, azt feleljük, hogy mi szívesen megtennők, ha ebben a hivatalos távirati tudósítás is segítene bennünket. A kifüggesztett árkelet csak az általunk is közlöttkre vonatkozik. A magyar királyi kereskedelmi minisztériumnak kellene tehát intézkedni hogy a távirat az erdélyi urbéri papírok árát is meg hozza számunkra, s akkor mi is közöl-nők.

* **Korszerű munka** „Alapszabály tervezetek. Vidéki bankok, takarékpénztárak, részvényekre alapított iparvállalatok és önszegélyző egyletek számára.” Szerkesztette: Németh Imre, titkár a földm., ipar- és kereskedelmi minisztériumban. Kiadta a Posner-féle nyomda részvénytársulata. A 105 lapra terjedő, igen csinosan kiállított munka nagy hézagot fog pótolni, mert utmutatóul fog szolgálni minden keletkező részvénytársulatnak, nehogy az életbeléptetendő vállalat rosszul, vagy hiányosan szerkesztett alapszabályok miatt késleltetést szenvedjen. A munka

a legilletékesebb kézből származik, mert szerzője, mint a főnecsimzett minisztérium keresk. osztályának titkára és a részvénytársulatok előadója, legjobban ismeri a 1840-ik évi XVIII. t. cz. ide vonatkozó szakaszainak hiányát és azon vezérelyeket, melyek ezen hiányok pótlására a jelenlegi kormánytól megállapítottak, minél fogva ezen munka biztos kalauzul szolgálhat mindazok számára, kik hivatva vannak, valamely részvénytársulatnak alapszabályokat készíteni. A kor- és czélszerű munkát ajánljuk az illetők figyelmébe.

A kiadó-hivatal üzenete.

T. olvasó-egyletnek Székely-Kocsárdon. Lapunk negyedévi előfizetési díja 1 frt 30 kr. Kérjük a 30 kr. megküldését.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. február 1-én.)

5% metalliques	61.15
5% nemzeti kölcsön	66.80
1860 állam kölcsön	94.60
Bankrészvény	6.78
Hitelrészvény	262.40
London	120.65
Ezüst	118.35
Arany	5.69

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

H I R D E T M É N Y E K.

(13)

1-3

„VICTORIA“ biztosító társulat

Kolozsvártt.

Biztosításokat fogad el:

TÜZ- és JÉGKÁROK ellen, a legjutányosbb dijszámítás s legkedvezőbb feltételek mellett, biztosíthatók pedig:

TÜZ ELLEN: lak- és gazdasági épületek, gyárok, ezek belszerkezete, gépek kereskedelmi raktárak, bútorok — minden házi eszköz és felszerelvény, marhák, lovak stb. bentégés ellen. Gabona félek és takarmány, nyers és munkában lévő anyagok stb. stb. Gyárookban a robbanás következtében támadt tűz általi elkarosodás szintén kártérítés tárgya.

JÉG ELLEN: minden mezei termékek: mint takarmány fűvek, törökbúza, szemesgabonák, dohány, olajnövények, szőlő.

A mindennap rohamosan növekvő részvét ezen tisztán hazai társaságot azon kellemes helyzetbe hozta, hogy biztosítottjainak a legnagyobb kedvezmények mellett biztos garantíát nyújthat, kiváló figyelemben különösen az erdélyi közönség részesülvén.

Károk a központ közelségénél fogva azonnal megvizsgálatnak és fizettetnek.

Biztosítási feltételek s közelebbi tájékozás nyerhető

Maros-Vásárhelyt

Szöllősy Samuel és Novák Bogdán uraknál, vidéken a minden fontosabb ponton felállított **ügynököknél.**

A „VICTORIA“ biztosító-társaság vezér-ügynöksége Kolozsvártt.

(12)

2-2

Lénárt Károlynál

Maros-Vásárhelyt

egy még jókarban lévő

TEKEASZTAL

jutányos áron eladó.

Ugyancsak Lénárt Károlynál lesz folyó évi február 1-től kezdve egy remek mű-írásztal közszemlére kitéve, melynek megtekintésére vagy megvételére a városi és vidéki t. cz. közönség tiszteltetlennel fölhívatik.

(3)

5-5

Jelentés.

Alólírt a székelyföldi urbériség útján nyrendő urbéri kárpótlások bejelentését és annak az illető helyeni kieszközölését, mint ki ez ügyben több évek óta működik, a legesekélyebb jutalék mellett elvállalja és minden ez ügyhez kívántató utasítással és felvilágosítással, szóval vagy bérmentett levélben, jutalom nélkül szolgál.

M.-Vásárhelyt, 1869. január 2-kán.

Jancsó Tamás.

(2)

7-8

FOGAK

és EGÉSZ FOGSOROK.

PETERKA JÓZSEF

fogászati műtermében,

mindennemű egyes műfogakat, fél és egész fogsorokat, a legújabb angol és amerikai módszer szerint készít és fájdalom nélkül behelyez

➡ **jutányos áron.** ➡

Lakása a szentgyörgyutczában, a Csiki Gergely féle házban az emeleten.